

УДК 343.9

ЗАПОБІЖНИЙ ВПЛИВ ЯК КАТЕГОРІЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ

В. В. Голіна, доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу кримінологічних досліджень Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, м. Харків

Постановка проблеми. Поняття «запобіжний вплив» на злочинність, а також виявлення його характерних рис у сучасній вітчизняній кримінології залишається недостатньо розробленим. Разом із тим цим поняттям визначається процес трансформації теоретичних знань – через виконавче управління – у площину практичного їх впровадження щодо запобігання й протидії злочинності та її злочинним проявам. Ось чому розробка як самого поняття «запобіжний вплив», так і його невід’ємних рис, здатна суттєво допомогти у пошуку і реалізації оптимальних засобів підвищення ефективності протидії злочинності.

Стан розробки проблеми. До деяких питань системи запобіжного впливу на злочинність зверталися зарубіжні і вітчизняні кримінологи: А. Б. Сахаров (Личность преступника и причины преступности в СССР, 1961), В. М. Кудрявцев (Причины правонарушений, 1976), П. П. Осипов (Комплексное изучение системы воздействия на преступность, 1978), С. В. Бородин (Борьба с преступностью: теоретическая модель комплексной программы, 1990), А. П. Закалюк (Курс сучасної української кримінології, 2007), О. М. Бандурка, О. М. Литвинов (Стратегія і тактика протидії злочинності, 2012), В. В. Голіна, С. Ю. Лукашевич, М. Г. Колодяжний (Державне програмування і регіональне планування заходів запобігання злочинності в Україні, 2012), М. В. Бавсун (Методологические основы уголовно-правового

воздействия, 2012) та ін. Однак окремих публікацій, присвячених саме категорії «запобіжний вплив», її поняттю, сутності, змісту, видам, засобам запобіжного впливу тощо, не було.

Мета статті. Надати поняття запобіжного впливу, розкрити його сутність, зміст, види, засоби, дослідити межі впливу залежно від рівнів системи запобігання злочинності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «запобіжний вплив на злочинність» у кримінології (і не тільки!) стало усталеним словосполученням, що часто вживається й у нормативно-правових актах, й у спеціальній літературі, й на практиці, або у загальному вигляді як певне управлінське діяння без достатньо змістовного навантаження, або як синонім термінам «запобігання», «протидія», «профілактика». Водночас за цим словосполученням криється фундаментальна категорія кримінологічної теорії і практики управління у сфері запобігання злочинності, яка концентрує в собі основні риси, ознаки, положення, що віддзеркалюють комплексно здобуті досягнення різних галузей знань стосовно реальних можливостей держави через свої інституції ефективно впливати на криміногенні об'єкти, а так само особливості діяльності суб'єктів запобігання злочинності діяти відповідним чином, уразливі для впливу «місця» криміногенних об'єктів, професіоналізм виконавців, ресурсне забезпечення і мистецтво виконавчого управління процесом запобігання злочинності.

Згідно з україномовним етимологічним словником будь-який «вплив» є «дією, яку певна особа чи предмет або явище виявляє стосовно іншої особи чи предмета; тиск діяння» [1, с. 751]. Впливати – означає докласти певних зусиль для досягнення поставлених цілей: щось змінити на краще або не допустити чогось гіршого. Це, так би мовити, силовий вплив, силова причинність, коли активність однієї сторони причинно-наслідкового зв'язку породжує зміни іншої сторони [2, с. 115]. Однак, крім силового впливу, існують інші різновиди впливу (наприклад, інформаційний, інтелектуальний, духовний, емоційний, економічний, психологічний тощо), котрі за допомогою набору певних значень програмують теоретичну і практичну діяльність (стан, ставлення, поведінку) адресата.

У межах комплексного підходу до вивчення і вирішення питань запобігання та протидії злочинності П. П. Осипов під системою впливу на злочинність розуміє складне утворення, цілісну й упорядковану сукупність соціальних інститутів, організація і діяльність яких мають основним соціальним призначенням внесення позитивних змін у майбутній стан злочинності. Сукупність прогнозованих, запланованих, отриманих позитивних змін стану злочинності створює запобіжний ефект як важливу характеристику результату діяльності відповідних суб'єктів, структурно і професійно спрямованих на отримання позитивної кримінологічної характеристики очікуваної злочинності [3, с. 15].

У кримінально-правовій літературі є дослідження стосовно сутності, змісту, заходів, об'єкта кримінально-правового, а фактично кримінологічного впливу. Так, на думку деяких авторів, кримінально-правовий вплив необхідно розцінювати як єдність кількох складових: впливу кримінально-правової ідеології на суспільну свідомість, процесу створення кримінально-правових засобів протидії злочинності та їх практичного застосування, спрямованих на недопущення злочинної поведінки, а також на усунення причин й умов вчинення нових злочинів [4, с. 26–27].

«Запобігання» у буквальному розумінні означає відвернення, перешкоджання, недопущення настання якихось явищ, подій, вчинків. Іншими словами, «запобіжний» – призначений для запобігання. Отже, у загальному вигляді поняття «запобіжний вплив» відбиває властивість діяння, сила якого здатна стабілізувати, регулювати або вносити запрограмовані зміни у стан об'єкта. Якщо такого результату і не досягнуто, то це не означає, що запобіжний вплив не відбувся. Не виключені обставини, що нейтралізувати запобіжний вплив (наприклад, його неадекватність об'єкту запобігання, неналежність відповідних йому суб'єктів, недостатнє ресурсне забезпечення, волонтаризм і непрофесіоналізм виконавців, порушення послідовності процесу впливу, недостатність знань стосовно природи об'єкта та ін.). Запобіжний вплив є постійним пошуком його ефективних засобів і заходів.

Запобіжний вплив на злочинність як рушійна і руйнівна сила запрограмований на все те, що близько чи віддалено, безпосередньо

чи опосередковано зумовлює існування і розвиток цього явища, злочинну мотивацію і поведінку, а також на активізацію антикримінальних чинників. Тому теоретично і практично важливим є висвітлення комплексу питань, що або впливають із проблеми запобіжного впливу або тісно з ним пов'язаних, а саме: об'єкт і адресат запобіжного діяння залежно від рівня запобігання злочинності, суб'єкт, методи, засоби, джерела такого впливу, управління процесом, навички, строки й межі здійснення запобіжних заходів, оцінка ефективності запобіжного впливу та ін. Як бачимо, питань, що підлягають розгляду і вирішенню, виникає чимало; деякі з них потребують самостійного розгляду. У межах цієї статті зупинимося лише на деяких питаннях, а інші – лише позначимо.

Ми розглянемо поняття запобіжного впливу і його характеристику як категорії кримінологічної теорії і практики запобігання злочинності, тобто, виходячи з їх реальних, а не проголошених можливостей, що не безмежні, як це інколи здається. Згідно із сучасною вітчизняною кримінологічною доктриною за цільовим призначенням запобігання злочинності здійснюється на загальносоціальному, спеціально-кримінологічному та індивідуальному рівнях.

Традиційно (ще за радянських часів) складовою теорії запобігання злочинності в країні (СРСР) вважалися загальносоціальні заходи запобігання злочинності. Це суттєво підвищувало авторитет кримінології як суспільної науки. Таке положення частково ґрунтувалося на висловлюваннях представників класичної школи кримінології (Ч. Беккарія, І. Бенґама та ін.) про пріоритетну роль у запобіганні злочинності соціальних заходів (верховенство права, дотримання рівності перед законом, належне виховання й освіта, матеріальний добробут людей та ін.).

У роботах радянських і пострадянських кримінологів (Г. А. Аванесов, Ю. М. Антонян, А. І. Долгова, В. М. Дрьомін, С. В. Бородін, В. В. Василевич, І. М. Даньшин, А. Е. Жалінський, А. П. Закалюк, В. М. Кудрявцев, О. М. Литвинов, В. В. Лунєєв, Г. М. Міньковський, В. В. Орєхов, О. Б. Сахаров, В. О. Туляков, В. І. Шакун та ін.) теорія загальносоціального запобігання злочинності отримала підтримку і розглядалася як побічний ефект від мудрої соціальної політики держави, спрямованої на подальший розвиток і вдосконалення со-

ціальних відносин, а отже, усунення у такий спосіб глобальних причин і умов злочинності. За сферами та метою здійснення загальносоціального напрям і його заходи можуть бути соціально-економічними, господарчо-управлінськими, ідеологічними, культурно-виховними, соціально-демографічними, правовими, технічними, технологічними, архітектурними та ін. Якщо стисло, то загальносоціальне запобігання злочинності – це придушення, «загнуздування» криміногенного потенціалу суспільства шляхом підняття рівня його цивілізованості, гармонії між суспільством і особистими інтересами тощо. Зрозуміло, що таку роботу у державі, крім самої держави і суспільства, жоден із суб'єктів запобігання злочинності здійснити не в змозі. У сучасній кримінологічній літературі зустрічається твердження, що загальносоціальне запобігання злочинності не є предметом кримінологічної науки, оскільки здійснюється поза межами запобігання і протидії злочинності і спрямоване на вирішення загальносоціальних завдань. Однак не враховувати ці заходи при організації протидії злочинності неможливо, оскільки вони створюють умови для усунення чи послаблення кримінологічних чинників, що детермінують злочинність [5, с. 13]. На цю суперечливу позицію А. П. Закалюк зауважив, що заходи загальносоціального запобігання націлені на явища, які мають зі злочинністю хоч і не такий, що спричиняє чи зумовлює, але інший детермінуючий, здебільшого кореляційний зв'язок або зв'язок станів. У такому разі запобіжний вплив на них хоч і не є цілеспрямованим, однак належить до загальносоціального [6, с. 328]. Проте стверджувати, що у сучасних умовах капіталістичних відносин загальносоціальне запобігання злочинності за змістом і напрямом тотожне аналогічному напрямку за радянських часів, неможливо. Це не означає, що загальносоціальне запобігання взагалі перестало існувати і діяти. Існує і діє, але його запобіжний вектор змінився. Реформування у багатьох сферах суспільного життя (освіта, медицина, податки, органи охорони громадського порядку та ін.) призводить до зміни правового регулювання відносин у цих сферах, що усуває або суттєво обмежує поле злочинних проявів. Запобіжний вплив загальносоціальних заходів проявляється в тому, що вони змінюють умови, які раніше служили ґрунтом кримінальної мотивації. Її причинний ланцюжок,

таким чином, припиняється. У цьому і полягає, на наш погляд, нове уявлення про запобіжний вплив загальносоціальних заходів, які на сьогодні не вирішують глобальних проблем злочинності. Внаслідок низки об'єктивних обставин сучасна соціальна політика в Україні нерідко не використовує свій запобіжний потенціал, а навпаки, посилює криміналізацію суспільства. Взагалі, як відмічається у наукових публікаціях, соціальні заходи сприймаються бізнесом як тягар, що покладений державою на кращу, найбільш активну частину суспільства для підтримки дармоїдів, бюрократії, корупції, послаблення імунітету громадян до соціальних негараздів тощо [7, с. 12].

Теорія і практика розробки і реалізації засобів руйнівного впливу на явища й процеси, що зумовлюють або можуть зумовити активізацію криміногенного потенціалу суспільства у вигляді злочинних проявів, а також недопущення їх здійснення на різних стадіях злочинної поведінки, тобто на стадіях формування кримінальної мотивації, виникнення умислу на вчинення злочину, готування до злочину та замаху на його вчинення, отримали назву спеціально-кримінологічного запобігання злочинності. Воно мислиться як синтезована кримінологічна теорія і практика власної організації протидії злочинності шляхом розробки і використання спеціальних професійних знань, методів, навичок, положень кримінології та інших галузей знань. Отже, спеціально-кримінологічне запобігання – не простий і не випадковий набір надуманих заходів, а комплекс науково обґрунтованих, практично необхідних, реально здійснюваних, конкретно сформульованих заходів і засобів їх впровадження, що силою свого запобіжного впливу здатні припинити, перервати детермінацію злочинності та її злочинних проявів на макро- і мікрорівнях. Спеціально-кримінологічне запобігання злочинності спрямоване не лише на недопущення її проявів із боку потенційних, але неконкретизованих осіб, а й на ті негативні явища та процеси в суспільстві, що створюють, так би мовити, певний рівень і структуру криміногенного потенціалу, що виявляється в частоті й тяжкості вчинених злочинів. У зв'язку з викладеним спеціально-кримінологічне запобігання злочинності здійснюється за трьома головними напрямками, що розрізняються як за заходами, так і засобами та адресатами запобіжного впливу, а значить, і його

суб'єктами: а) кримінологічна профілактика, б) відвернення, в) припинення злочинів.

Кримінологічна профілактика та її запобіжний вплив. Профілактика означає завчасне вжиття заходів, що здатні: перешкоджати виникненню криміногенних явищ, подій, зв'язків; обмежити їх розвиток, поширення або послаблення їх дій; усунути настання соціально небезпечних наслідків від можливих злочинних загроз, захистити фізичних і юридичних осіб, матеріальні і духовні цінності і блага від прогнозованих злочинних посягань. Залежно від того, на які кримінологічні явища і процеси (об'єкти) спрямований запобіжний вплив, можна розрізнити окремі напрями профілактики: випередження, обмеження, усунення, захист. Таке розуміння структури саме кримінологічної профілактики потребує спеціалізації і професіоналізації суб'єктів, оскільки всередині профілактики утворюються зазначені вище види діяльності зі специфічними знаннями, навичками та вміннями.

Запобіжний вплив цих різновидів кримінологічної профілактики полягає щонайменше у такому:

1) орієнтація влади і суспільства на можливу появу у певних суспільних відносинах криміногенних об'єктів, їх зв'язок зі злочинністю на різних рівнях соціуму, характер і спрямованість запобіжних заходів. Розробка конкретних заходів недопущення суспільно небезпечних напрямів розвитку соціальних відносин мають здійснюватися компетентними працівниками державних органів разом зі спеціалістами-кримінологами (а не просто юристами);

2) інформаційний тиск на державні (регіональні) органи влади з боку кримінологічних установ, дослідницьких колективів, учених-кримінологів при виявленні у певних суспільних відносинах недоліків, зловживань владою і службовим становищем, недбалості, зумовлених порушенням функцій державних органів, господарюючих суб'єктів, службових осіб, а також криміногенно небезпечних наслідків деяких звичаїв і традицій з метою відповідного реагування;

3) кримінологічна поінформованість населення, запобіжний вплив якої у вигляді продуманого набору відомостей спрямований на правосвідомість і волю широкого кола громадян із метою опти-

мізації їх обізнаності у сфері запобігання і протидії злочинності на місцях, подолання страху перед злочинними проявами, активізації співпраці з поліцією, підвищення культури захисту і самозахисту від злочинних дій.

До засобів впливу слід віднести: кримінологічний моніторинг стану криміногенного потенціалу суспільства і зв'язків його (стану) із соціально-економічними, політичними, правовими та іншими новелами; кримінологічну експертизу основних суспільно значущих нормативно-правових актів; бліц-дослідження науково-дослідницькими установами країни можливостей обмеження або усунення умов окремих злочинних посягань; проведення цілеспрямованих науково-практичних конференцій з актуальних на теперішній час проблем запобігання та протидії злочинності з наданням рекомендацій; наукові публікації «сигнального» характеру; поширення віктимологічних знань і навичок самозахисту населення, кримінологічну рекламу заходів протидії злочинам та ін.

Відвернення і припинення злочинних проявів та їх запобіжний вплив. Ці напрями є складовими частинами спеціально-кримінологічного запобігання злочинності, запобіжний вплив яких відбувається на різних стадіях злочинної поведінки, тобто від виникнення наміру на вчинення злочину (злочинів) і до закінченого злочину. Відвернення, як і припинення злочинної поведінки, мислиться у широкому розумінні. Йдеться не лише про відвернення і припинення злочинної поведінки на індивідуальному рівні, а й про нейтралізацію або усунення сформованої, такої, що формується, кримінальної мотивації у невизначеного кола осіб, а так само мотивації, що почала проявляти себе ззовні. Заходи відвернення і припинення злочинів повинні мати, так би мовити, «відвертальний» і «припиняючий» характер, котрий силою своєї переконливості змушує потенційних злочинців відмовитися від продовження злочинної поведінки чи діяльності. Інакше кажучи, запобіжний вплив «спрацьовує» тоді, коли відбувається переорієнтація антисуспільної свідомості осіб на законслухняну поведінку через низку відповідних заходів державних органів, які за своєю природою та галуззю знань можуть мати вербальний, інформаційно-правовий, соціально-допоміжний, спонукальний і примусовий характер [8, с. 30–42].

Усунення загрози потенційного злочину – головне завдання індивідуального запобігання. Індивідуально-запобіжну діяльність доцільно поділити на три етапи: а) до формування мотиву злочину та наміру на його вчинення; б) після його сформованості, але до початку реалізації; в) після початку реалізації наміру внаслідок вчинення конкретних злочинних дій. З урахуванням названих якісних відмінностей етапів уживаються заходи відвернення і припинення злочинних проявів. Запобіжний вплив відбувається у процесі застосування таких заходів, як: переконання особи у безперспективності вирішення своїх проблем злочинним шляхом; втручання у кризові ситуації, в яких перебуває особа; соціальна допомога (працевлаштування, поліпшення побутових умов, лікування тощо); примус (постановка на профілактичний облік, адміністративний нагляд, припинення деструктивного стану особи, арешт та ін.).

Висновок. У кримінологічній теорії і практиці запобігання злочинності фундаментальним є поняття «запобіжний вплив», що відбиває властивість того чи іншого кримінологічного заходу, яка виявляється у здатності стабілізувати, регулювати або вносити запрограмовані зміни у стан адресата (об'єкта). Як показало дослідження, вид запобіжного впливу, його кумулятивна руйнівна дія на криміногенний об'єкт, його ефективність залежать від рівня, масштабу, різновидів системи запобігання злочинності, відповідних суб'єктів, професійно розроблених заходів, засобів впливу, належного управління процесом їх здійснення, ресурсного забезпечення та ін.

Перелік літератури

1. Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР ; Ін-т мовознавства ; за ред. І. К. Білодіда. – Т. 1. – К. : Наук. думка, 1970. – 799 с.
2. Иншаков С. М. Воздействие на преступность. Характеристика / С. М. Иншаков // Рос. криминолог. энцикл. / под общ. ред. А. И. Долговой. – М. : НОРМА-ИНФРА, 2000. – 808 с.
3. Комплексное изучение системы воздействия на преступность (методологические и теоретические основы) / под ред. П. П. Осипова. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1978. – 152 с.

4. Бавсун М. В. Методологические основы уголовно-правового воздействия : монография / М. В. Бавсун. – М. : Юрлитинформ, 2012. – 200 с.
5. Бандурка А. М. Противодействие преступности: теория, практика, проблемы / А. М. Бандурка, Л. М. Давиденко. – Харьков : Изд-во Харьк. ун-та внутр. дел, 2005. – 302 с.
6. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології : у 3 кн. / А. П. Закалюк. – К. : Вид. Дім «Ін Юре», 2007. – Кн. 1. Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. – 424 с.
7. Мартынин О. В. Идея социального государства и ее противники / О. В. Мартынин // Государство и право. – 2011. – № 12. – С. 5–15.
8. Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика) : навч. посіб. / В. В. Голіна. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2011. – 120 с.

Транслітерація переліку літератури

1. Slovnyk ukrains'koi movy [Dictionary of the Ukrainian language]. vol. 1. Kyiv : Naukova dumka, 1970, 799 p. [in Ukrainian].
2. Inshakov S. M. Vozdejstvie na prestupnost'. Charakteristika [Impacts on criminality. Characteristics] Rossijskaja kriminologicheskaja jenciklopedija [Russian criminological encyclopedia]. Moscow : NORMA-INFRA, 2000, 808 p. [in Russian].
3. Kompleksnoe izuchenie sistemy vozdejstvija na prestupnost' (metodologicheskie i teoreticheskie osnovy) [The complex study of the system of impact on criminality (methodological and theoretical fundamentals)]. Leningrad : Izd-vo LGU, 1978, 152 p. [in Russian].
4. Bavsun M. V. Metodologicheskie osnovy ugovolno-pravovogo vozdejstvija [Methodological fundamentals of the criminal law impact]. Moscow : Jurlitinform, 2012, 200 p. [in Russian].
5. Bandurka A. M., Davidenko L. M. Protivodejstvie prestupnosti: teorija, praktika, problemy [Crime prevention: theory, practice, problems] Kharkov : Izd-vo Khar'k. un-ta vnutr. del., 2005, 302 p. [in Russian].
6. Zakaliuk A. P. Kurs suchasnoi ukrains'koi kryminolohii [Course of the current Ukrainian criminology] book 1. Kyiv : Vyd. Dim «In Yure», 2007, 424 p. [in Ukrainian].
7. Martynin O. V. Ideja social'nogo gosudarstva i ee protivniki [The idea of the social state and its opponents] Gosudarstvo i pravo [State and Law]. Issue 12, 2011, pp. 5–15 [in Russian].
8. Holina V. V. Zapobihannia zlochynnosti (teoriia i praktyka) : navch. posib. [Crime prevention: theory and practice: a textbook] Kharkov : Nats. iuryd. akad. Ukrainy, 2011, 120 p. [in Ukrainian].

Голина В. В. Запобіжний вплив як категорія теорії і практики запобігання злочинності

У статті досліджується фундаментальна категорія кримінологічної теорії і практики управління у сфері запобігання злочинності «запобіжний вплив», що відбиває властивість діяння, сила якої здатна внести запрограмовані зміни у стан явищ і процесів, причинно пов'язаних зі злочинністю та її проявами. Простежується специфічність запобіжного впливу, його заходів і засобів при здійсненні загальносоціального, спеціально-кримінологічного (з його різновидами – кримінологічна профілактика, відвернення, припинення) та індивідуального запобігання злочинам. На думку автора, запобіжний вплив загальносоціальних заходів проявляється в тому, що вони змінюють умови, які раніше служили ґрунтом кримінальної мотивації. У свою чергу запобіжний вплив спеціально-кримінологічних заходів полягає у: орієнтації влади і суспільства на можливі появи криміногенних об'єктів; інформаційному тиску на державні органи влади з боку учених-кримінологів; кримінологічної поінформованості населення з метою оптимізації їх обізнаності у сфері запобігання і протидії злочинності, активізації співпраці з поліцією та ін. При індивідуальному запобіганні злочинності запобіжний вплив відбувається у процесах: переконання особи відмовитися від злочинних намірів; втручання у кризові ситуації, в яких опинилася особа.

Ключові слова: запобіжний вплив на злочинність, запобігання злочинності, загальносоціальне запобігання злочинності, кримінологічна профілактика, відвернення, припинення злочинів, індивідуальне запобігання злочинам.

Голина В. В. Предупредительное воздействие как категория теории и практики предупреждения преступности

В статье исследуется фундаментальная категория криминологической теории и практики управления в сфере предупреждения преступности «предупредительное воздействие», которая отображает свойства действия, сила которого способна внести запрограммированные изменения в состояние явлений и процессов, причинно связанных с преступностью и ее проявлениями. Прослеживается специфичность предупредительного воздействия, его мер и способов при осуществлении общесоциального, специально-криминологического (с его разновидностями – криминологическая профилактика, предотвращение, пресечение) и индивидуального предупреждения преступлений. По мнению автора, предупредительное воздействие общесоциальных мер проявляется в изменении условий, являющихся фундаментом преступной мотивации. В свою очередь, предупредительное воздействие специально-криминологических мер заключается в: ориентировании власти и общества на возможные возникновения криминогенных объектов; информационном давлении на государственные органы учеными-криминологами; криминологической проинформированности населения с целью оптимизации их осведомленности в сфере предупреждения и противодействия преступности, активизации взаимодействия и сотрудничества с полицией и др. Предупредительное воздействие при индивидуальном предупреждении состоит в: убеждении лица отказать от преступных намерений; вмешательстве в кризисные ситуации, в которых оказалось лицо.

Ключевые слова: предупредительное воздействие на преступность, предупреждение преступности, общесоциальное предупреждение преступности, криминологическая профилактика, предотвращение и пресечение преступлений, индивидуальное предупреждение преступлений.

Golina V. V. Preventive impact as a category of crime prevention theory and practice

The article considers the fundamental category of criminological theory and practice in the sphere of crime prevention – the «preventive impact», which reflects a feature of an operation, the influence of which is capable to introduce programmed changes into the state of phenomena and actions, causally related to crime and its manifestations. The specificity of preventive impact, its measures and methods during its implementation of common social, specially criminological (in particular its types: criminological prophylactics, avoidance and suppression of crimes) and individual crime prevention have been analyzed. On the author's opinion, the preventive impact of the common social measures is manifested in the changes of conditions, which are the basis of criminal motivation. Further, the preventive impact of the specially criminological measures of crime prevention involves: pointing state and society on the possible occurrence of criminogenic objects; information pressure of criminologists on the state organs; criminological apprising citizens of crime prevention and crime combating for the purpose of their information in this sphere and activating the cooperation between police and citizens etc. The preventive impact of the individual prevention includes: impressing a person to give up on criminal intent; interfering in crisis situation, in which a person has been turning out.

Key words: preventive influence on crime, crime prevention, common social crime prevention, criminological prophylactics, avoidance and suppression of crimes, individual crime prevention.